

Эрнст Теодор Амадей Гофман остуоруйатыгар олобурбут
«Щелкунчик» сана дьыллаабы сценарийа

Оруолларга оонньуулар:

1. Автор - Аэлита
2. Щелкунчик – Дима
3. Гусар - Альберт
4. Мари - Алиса
5. Фриц - Егор
6. Ийэ - Сандаара
7. Дроссельмейер - Лёня
8. I фея - Аэлита
9. II фея – Рада
10. III фея - Куннэй
11. Королева Мышильда – Эйнара
12. Мышиный король – Рома
13. Король – Эрэл
14. Королева – Фаина
15. Принцесса Пирлипат - Наташа
16. Армия мышинога короля – Дайаана, Алина, Айыына, Сандаара, Васильяна,
17. Хаар кыырпахтара - Алина, Айыына

I хартыына «Бэлэхтэр»

Спектакль арыллыгыта: Снежинкалар үңкүүлэрэ *(Музыка- I Снежинки)*

Декорация: Ёлка анныгар хоруопкалаах бадаарактар, 2 орон, оонньуурдар, улахан чабы, камин, искусственной чумэчилэр, мас ат оонньуур.

(Уоллаах кыыс харанаба көбүөргэ, сыана иннигэр оонньуу олороллор. Кыратык музыка тыаһыыр. Прожетор оболору тыгар) (Музыка- 2 Чайковский)

Автор: - Бу остуоруйа өрдөөбүтэ медицина советнигын Штальбаум дьэтигэр буолбута. Дьон бары сана дьылы көрсөр киэһэбэ бэлэмнэнэ сылдьаллара. Советник оҕолоро Мари уонна Фриц сана дьыллаабы бэлэхтэрин көрөөрү хосторугар кэтэһэн олорбуттара.

(Оболор кэпсэтэллэр)(Звук –шорох)

Мари: - Фриц, истэбин? Оол муннукка туох эрэ хачыгыррыыр. Биьиги тоҕо манна иккиэн эрэ харанаба олоробутуй? Онтон гостинайга көр-нар, күлүү- бөбө.

Фриц: - Сотору бырааһынныкпыт сабаланыа, Мари. Ийэлээх аҕабыт бэлэмнэнэ сылдьаллар, билигин кэлиэхтэрэ, кэтэһиэххэ. Былырыын эмиэ маннык этэ ди, Мари, эн өйдөөбөккүн дуо?

(Харанаба сыана кэтэбинэн Дроссельмейер хааман ааьар). (Музыка- 2 Чайковский)

Мари: *(Куттанар, убайыгар сыстар, кууһар)*

– Уай, Франц, иһиттин, ким эрэ кэлэн барда.

Фриц: - Куттаныма, Мари, крестнайбыт Дроссельмейер кэллэ быһыылаах. Биьихэ анаан бэлэхтэрин бэлэмни сылдьара буолуо. Былырыын хараба, илиитэ хамсыыр күлүүлээх бабайы мас киһини онорон бэлэхтээбитэ .

Мари: - Өйдүүбүн, өйдүүбүн уонна холбуйа иһиттэн көтөн тахсар чыычаабы онорон биэрбитэ. Олус да үчүгэй этэ!

(Ийэ уонна Дроссельмейер крестнай киирэллэр, оболор сүүрэн тиийэн кууһаллар).

Мари: - Ийээ, өр да кэтэстибит!

Фриц: - Оо, крестнайбыт кэллээ, эн кэлэргин билэр этибит, тугу бэлэхтииргин таайа сатыбыт. Бу сырыыга тугу бэлэхтиигин?

Ийэ: - Франц, Мари, бэлэмнит дуо? *(Оболор танастарын. баттахтарын көннөртүүр)*

Дроссельмейер: - Оболоор, кэлэн иһэр саҥа дьылынан! Аптаах киэһэбит сабаланна, харыйа аннын баран көрүҥ эрэ.

(Оболор сиэтиһэн баран, ёлка анныгар баар бэлэхтэри көрөттүүлэр)

Фриц: - Мари, көрүүй, мин бабарбытым курдук сөбүлүүр оонньуурдарым бары бааллар!

Мари: - Үчүгэйиин, наһаа да элбэх ойуулаах кинигэлэр!

Фриц: - Ээй, ити кинигэлэр диэхтээн, мин бэлэхпин көрүүй, хайдах курдук айаас атый, сүүрдүөм да сүүрдүөм! *(атын миинэн сыана устун сүүрэкэлиир).*

Мари: - Франц, көрүүй, хайдах курдук кэрэ былааччыйаный?! *(Былаачыйатын ылан эргичинниир).* Маны кэтэн баран үнкүүлүөм да этэ!

(Дроссельмейер тангаһынан бүрүллүбүт бэлэбин арыян көрдөрөр)

Дроссельмейер: - Көрүҥ эрэ, оболоор, хайдах курдук замогы эһиэхэ анаан онорбуппун.

Фриц: - Үчүгэйиин! Миигин бу замок иһигэр киллэрий.

Дроссельмейер: - Оннук сатаммат, Фриц. Эн баппат буоллабын.

Фриц: - Оччоҕо манна баар дьоннор бары биһиэхэ табыстыннар.

Дроссельмейер: - Бу оонньуур механизма эрдэттэн атыннык оноһуллубута, кинилэр сатаан тахсар кыахтара суох.

Фриц: - Пахай, оччоҕо туох да дыктитэ суох оонньуур эбит. *(Уол атын сүүрдэ баран хаалар, крестнайдара замогы тангаһынан сабан кэбиһэр).*

Ийэ: - Санаарбаама Дроссельмейер, бу замок наһаа үчүгэй ээ, ити Фрицпыт саллааттартан уонна аттартан ураты тугу да сөбүлээбэт. Бэрт үчүгэй бэлэх буолбут. Оонньоохтара. *(Мари ёлканы эргийэ сылдьан мас куукуланы булан ылар. Крестнай чугаһыыр уонна этэр:)*

Дроссельмейер: - Онтон бу тугун билэбин дуо, Мари? Көр эрэ. *(Щелкунчик айабын көрдөрөр).*

Мари: - Уоай, бу эриэхэ алдытаачы Щелкунчик дии! Чээн, таһаһа үчүгэйиин!

(Фриц сүүрдэн кэлэр, Щелкунчигы былдьаан ылар, эргитэ-эргитэ көрөр)

Фриц: - Тугуй бу?! Туох мөлтөх, куһаҥан оонньуурай! Наадата суох! *(Марига биэрэр)*

Мари: - Фриц, барахсаны куһабаннык санарыма! Кини үчүгэй! (Щелкунчигы танаска суулаан о5о курдук көтө5өр).

Ийэ: (Кыыһырап) - Фриц, бэлэххэ маннык сыһыаннаспаттар! Чэ эрэ, о5олоор, чаас ыраатта утуйун, сарсын саңа оонньоурдаргытынан төһө ба5арар оонньооххутун син. (Ийэ, крестнай тахсан бараллар).

II хартыына «Щелкунчик кистэлэнэ»

(О5олор утуйаары сыталлар, уот умуллар, прожектор Марины тыгар. Сыана кэтэ5эр туох эрэ хачыгырыыр). **(Звук –шорох)**

Мари: -Уоаай! Ким баарый?

Дроссельмейер: - Куттаныма, Мари, мин крестнайбын. (Илиитигэр керосиновой лампалаах).

Мари: - Кинини куттаатын. Эмиэ кутуйахтар кэллилэр дии санаатым. (Щелкунчигын тутан олорор). Эн туох баар аптаабы, кистэлэни барытын билэбин. Щелкунчик туһунан миэхэ кэпсээрий.

Дроссельмейер: - Сеп, Мари, кэпсиим да5аны эн иһит. Уруут-урут биир королевство5а принцесса төрөөбүт. Кырачаан принцессаны Пирлипат диэн ааттаабыттар уонна улахан бал тэрийбиттэр. Ыраахтан, чугастан араас феялары ыныртаабыттар. Арай кутуйахтар королеваларын Мышильданы эрэ ынырбатахтар, то5о диэтэххэ Мышильда королевскай аы уоран сиир эбитэ үһү. (Мари утуйан хаалар, түүһүүр. Крестнай тахсан барар).
(Музыка- 2 Чайковский)

III хартыына «Принцесса Пирлипат уонна уол»

Дроссельмейер: - Кырачаан принцесса Пирлипат төрөөбүтүн бэлиэтиир күммүт тийээн кэллэ! Көрсүн: Королу, королеваны уонна кырачаан Пирлипат принцессаны!
(Сыана5а королева, король, феялар колясканы анһан тахсаллар)

Король: - Кырачаан принцесса5а анаммыт балбытын са5алааң!!! (улаханлык)

Королева: - Көрүн эрэ, Пирлипат принцессабыт хайдах курдук кэрэний! Ынырыылаах феяларбыт эһиги тугу этэрдээххит?

I фея: (Аэлиита) - Чахчы, кырачаан принцессаттан кэрэ, бу королевство5а өссө ким да төрүү илик! Пирлипат доруобай, дьоллоох буоллун! (Аптаах палочкатынан колясканы да5айар) - Принцесса мэлдьи үөрэ-көтө сырыттын!

II фея: (Рада) - Сирэйчээнэ тэтэрэн солко танас курдук нап-нарын! (Аптаах палочкатынан колясканы да5айар) Кысчаан улаатан истэбин аайы кэрэ дьүһүнэ өссө тупсан истин!

III фея: (Күннэй) - Онтон харахтараа...! Халлаан курдук сып-сырдыктар, күп- күөхтэр! Батта5а кыһыл көмүс куударалар!

Королева: Ынырыылаах феялар, үтүө тылларгыт иһин махтанабыт! Ба5а санаабытын бары эттигит дуо?

IV хартыгана «Мышильда кэлиитэ»

(Куһаҕан музыка тыаһыыр. Музыка – 3 Чайковский)

Мышильда: *(Кыһырар, улаханнык саңарар)*

- Суооох! Мин этэ иликпин!!! Миигин, кутуйахтар королеваларын, Мышильданы тоҕо ыңырбатыгыт?!! Баар-суох оҕобунаан ыңырыта суох ыалдьыт буолан кэллибит!

Мышильда уола: - Биьиги принцессаны эбэрдэли кэллибит. Миэхэ көрдөрүң эрэ.

Король: *(Саабылатын ылан колясканы бүөлүү турар)*

- Чугаһаама! Киэр буол! *(Мышинай король улаханнык маккыраччы ытыыр)*

Мышильда: - Өссө эн мин атаах уолчааммын үүрэбин?! Оччоҕо эһиэхэ бу баар! *(палочкатынан принцессаны даһайар)* **(Куһаҕан музыка - Чайковский)**

Королева уңан охтон эрдэбинэ король тутан ылар. Бастакы феяны Дроссельмейер тутар, Иккис, үһүс феялар сиргэ сууллан түһэллэр.

Мышильда: *(уолун сиэтэн сыана иннигэр кэлэр)*

- Кыраһыабай принцессаларын куһаҕан дьүһүннээх оңордум ээ. *(ha-ha-haa!!! күлэр)*

Бу кыыс кэрэ дьүһүнүн Кракатук диэн аптаах эриэхэҕэ кистээтим. (ш-ш-ш тарбаһынан айаһын бүөлүүр) Кракатук эриэхэни биир эдэр уол ыстаан алдыаттаһына - принцесса уруккутун курдук кыраһыабай буолуоҕа.

(Кутуйахтар үңкүүдэрэ) Музыка – 3 Чайковский)

(Уот умуллар. Кутуйахтар тахсан бараллар).

V хартыгана «Кракатук эриэхэ»

(Улаанньыт куһаҕан сирэйдээх Пирлипат ийэлээх аһатын аттыларыгар санаарбаан баран олорор).

Автор: - Мышильда кэлэн барыаһыттан номнуо 14 сыл ааһа охсор. Королевстоҕа ыарахан күннэр-дьыллар ааһаллар. Ким да күлбэт-үөрбэт. Королевалаах король кыыстара куһаҕан дьүһүннээбиттэн санаарбаан аңардара эрэ хаалар.

(I фея аптаах кинигэлээх киһирэр, короллаах королеваҕа поклоннуур)

I фея: - Үрдүк сололоох Король уонна королева! Мин Мышильда эппит Кракатук эриэхэтэ ханна, кимиэхэ баарын биллим.

(Король, королевалыын аймана түһэллэр, фея аттыгар чугаһыыллар):

Король: - Ханнаа? Хайдах?

Королева: - Кимиэхэ баарый? Түргэнник этэ оҕус!

I фея: - Мантан чугас оонньуур оңорооччу маастар олорор. Ол маастар уоллаах эбит. Уолга Кракатук эриэхэтэ баар. Эриэхэни бу уол бэйэтэ эрэ алдыатар кыахтаах.

Дроссельмейер: - Бэйи тохтоо эрэ, ол оонньуур оңорооччу киһи мин быраатым ди, кини чакчы уол оҕолоох.

Король: - Уолу түргэнник булан аһалың!

Дроссельмейер: - Сөп, билигин манна булан аһалыам. *(Тахсан барар)*

Принцесса Пирлипат: - Аһаа, Ийээ, оччоҕо урукку бэйэм дьүһүнүм төннөр дуо? Хаһан кэлэ охсоллор.

(Дроссельмейер уоллуун киһирэллэр, поклоннууллар)

Дроссельмейер: - Үрдүк сололоох Король уонна королева! Билсирин кэбиһин, бу мин сиэн быраатым, киниэхэ чакчы Кракатук эриэхэтэ баар эбит. Принцессаҕа көмөлөһүргө

бэлэм. (Уол эриэхэни хампы ыстыыр. Принцесса куьу5ан маскатын устар, дьуьунэ төттөрү кэрэ буолбут. Бары кини тула туран уерэллэр- кетеллер).

Королева: - Принцессабыт үтүөрдэ! Кэрэ дьүһүнэ төнүннэ!

(Уол сыана ортотугар олорор, сирэийн туттар, охтон түһэр, сиэркилэ5э көрүнэр, Щелкунчикка кубулуйар, тахсан барар).

Принцесса Пирлипат: - Миигин быһаабыт үтүө санаалаах уол ханна барда? Булан а5алын! (Щелкунчик кишрэр, кыыска поклоннуур)

Принцесса Пирлипат: - Фуу, бу кимий? Дьүһүнэ кутталлаах ба5айы (Сирэийн саптар)- Бар мантан! Мин эйигиттэн куттанабын!!! (Куьа5ан музыка - Чайковский)
(Мышильда уолунаан кишрэллэр)

Мышильда: - ha-ha-haa! Хайдах эйигин эмтээбит, быһааччыгын билбэккин?! Бу уол Кракатук эриэхэтин алдыаптата5а буоллар, билигин да куһа5ан дьүһүннээх ытыы олорор буолуон этэ.

Мышильда: (Щелкунчикка)- Эйигин бишр эмит кыыс хаһан аһыныар, сөбүлүү көрүүөр диэри маннык эриэхэ алдыатааччы уол буола сылдыа5ын!!!

VI хартыына «Кутуйахтары кыайыы»

Гусар: (Саабылатын өрө уунар) - Санаар5аама, Щелкунчик, мин эйиэхэ көмөлөһүөм! Биһиги кыайыахпыт!

Мари: - Куһа5ан санаалаах кутуйахтар хотуннара бар, мантан! Щелкунчик хорсун, кини үчүгэй! (Мышильданы түүппүлэтинэн быра5ар)

Щелкунчик гусардыын кутуйахтары кытта сэриилэһэр. Щелкунчик Мышильда кутуругун саабыланнан быһа охсор, уот умуллар, кутуйахтар хахтара эрэ хаалар. Щелкунчик уолга кубулуйар.)

Вальс үгкүү

Харыйа

1). Сана дьыл халбанын
Сэмэйдик арийан
Дьизэ ахсын, ыал ахсын
Эн киирдин харыйа.

Припев:

Хампа куөх харыйа
Уөр, мичээр, ыллаа туой
Бу маннык күн аайы
Симэнэр этиң дуо?

2). Тымныыттан, куйаастан
Чабыар тугуй диир
Харыйа эн бааргын
Эн куөххун дьон сэргиир.

3). Кыбын, саас эн курдук
Чэлгийдин кыраайбыт
Ол иьин уруйдуу
Дьизэрэйдin ырыабыт.